

Költő, hadvezér, államférfi – Zrínyi Miklós (1620–1664)

Poet, General, Statesman – Miklós Zrínyi (1620–1664)

KATALÓGUS | CATALOGUE

M | N | G MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
HUNGARIAN NATIONAL GALLERY

A Magyar Nemzeti Galéria kiadványai 2014/7

Publications by the Hungarian National Gallery 2014/6

Kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában, 2014. november 14. – 2015. február 8.

Exhibition at the Hungarian National Gallery, 14 November 2014 – 8 February 2015

A katalógust szerkesztette | Catalogue edited by: Rostás Tibor

A tanulmányok szerzői | Monographists: G. Etényi Nóra, Hanák Béla,

Hausner Gábor, Schmidt Péter, Tátrai Júlia, Vándor László, R. Várkonyi Ágnes

Felelős szerkesztő | Editor: Borus Judit

Olvasószerkesztő | Copy editor: Ruttkay Helga

Fordító | Translator: John King

Kiadói koordináció | Editorial co-ordination: Pattantyús Manga

Grafikai terv és nyomdai előkészítés | Graphic design and prepress: Czeizel Balázs

Reprodukciós jogok | Reproduction rights: Kovács Éva, Kulcsár-Szabó Sára

Térképek | Maps: Nagy Béla

Mutatók | Indexes: Havas Gyöngyvér

© Fotók | Photographers: Manfred Horvath, Kardos Judit, Költő László,

Ivan Mravlinčić, Szesztay Csanád

Nyomda | Printed by: EPC nyomda

© Szerzők | Authors: G. Etényi Nóra, Hanák Béla, Hausner Gábor,

Schmidt Péter, Tátrai Júlia, Vándor László, R. Várkonyi Ágnes

© A fényképek jogtulajdonosai | Owners of the photographs rights

© Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria |

Museum of Fine Arts – Hungarian National Gallery, Budapest, 2014

Felelős kiadó | Published by: Dr. Baán László

HU ISSN 0231-2387

HU ISSN 0864-7291

ISBN 978-963-9964-06-8

A borítón | Cover:

Jan Thomas: *Zrínyi Miklós félalakos képmása* |

Half-length Portrait of Miklós Zrínyi, 1662–1663, Nelahozveves,

Lobkowicz-gyűjtemény | Lobkowicz-collection

A hátsó borítón | Back cover:

Jacob von Sandrart: *Zrínyi Miklós lovasportréja* | Equestrian Portrait of Miklós Zrínyi,

Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum | Hungarian National Museum

Költő, hadvezér, államférfi

Zrínyi Miklós

1620–1664

KIÁLLÍTÁS | EXHIBITION

A kiállítást rendezte | Curator: Veress Ferenc
Társkurátor | Associate curator: Rostás Tibor
A kiállítás szakmai főtanácsadója | Chief advisor to the exhibition: R. Várkonyi Ágnes
Tanácsadók | Advisors: G. Etényi Nóra, Hausner Gábor, Tátrai Júlia
Kiállításszervező | Exhibition organizer: Pattantyús Manga
Jogi és biztosítási feladatok | Legal and insurance tasks: Borbély Boglárka,
Krajcsik Szilvia, Mihályfy Júlia
Gazdasági feladatok | Financial tasks: Cser Enikő, Pintérné Bánóczi Ágnes
Regisztrár | Registrar: Deák Zsuzsa
Látványterv | Exhibition design: Narmer Építészeti Stúdió
Grafikai arculatterv | Image design: Burucs Szabolcs
Kommunikáció | Communication: Bellák Gábor, Gyergyák Katalin,
Halász Rita, Miklós Magdaléna
Közönségszolgálat | Public relations: Besztercsényi-Nagy Sonja,
Ruzsits Ágnes, Zubovics Katalin
Múzeumpedagógia | Education: Földváry Piroska, Gimesy Péter,
Koós Nikolett, Pogány Krisztina, Rébay Fatima, Sepsey Zsófia
Technikai munkatársak | Technical team: Agárdi Gyöngyi, Bertáné Vida Gabriella,
Csengel Tamás, Gecsei József, Györe Vince, Horváth István, Kispál Sándor,
Kosaras András, Nagypál Sándor, Nemcsics Csongor, Sándor Attila Károly,
Szutor László, Tóbiás Zoltán, Tokai Ibolya, Zsoldos László
Műtárgytechnika | Installation: Böle Zsombor, Deli Dávid, Erdmann Áron,
Kovács Imre, Moró Zoltán, Szabó Balázs
Restaurátorok | Restorers of the artworks: Csandáné Szepesvári Ildikó,
Gippert László, Zelenák Orsolya
Műtárgyszállítás | Transportation: Hungart Logistic Ltd., Kozma Zoltán,
Kunstrans, Uhlarik János
Biztosítás | Insurance: Kuhn&Bülow

Segítségért fogadja köszönetünket | We would like to thank for their help:
Prince William Lobkowicz and Princess Alexandra Lobkowicz;
Borbély Katalin, Farkas Gábor Farkas, Gödölle Mátyás, Király Attila,
Köves-Kárai Petra, Pallos Lajos, Vajda László, Véner Ágnes,
valamint a Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria és a kölcsönző
intézmények minden munkatársa, aki tanácsaival és segítségével hozzájárult
a kiállítás megvalósításához | and to the staff of the Museum of Fine Arts –
Hungarian National Gallery and the lending institutions, who contributed
their advice and support to the realisation of the exhibition.

Az intézmény fenntartója | Maintainer of the institution

Médiapartner | Media partner

RUBICON
TÖRTÉNELMI MAGAZIN

TARTALOM

Előszó	6
Foreword	8
R. Várkonyi Ágnes: Zrínyi Európában	10
Hausner Gábor: A Bónis-kódex <i>Zrínyi Miklós prózai munkái</i>	36
Hanák Béla: Zrínyi Miklós születésének körülményei	58
Schmidt Péter: A Zrínyi család háza Bécstől Bécsben	62
Vándor László: Zrínyi-Újvár régészeti kutatása <i>Eddigi eredmények</i>	78
G. Etényi Nóra: Az 1663-1664. év hadi eseményei a röplapok tükrében	96
Tátrai Júlia: A Zrínyi család portréi a Lobkowicz-gyűjteményben	114
Abstracts	135
Műtárgyjegyzék List of works	161
Az illusztrációk jegyzéke List of illustrations	181
Közép-európai helynevek konkordanciája	191
Irodalom	192
Rövidítések jegyzéke	203
Helynévmutató	204
Személynévmutató	207
Fotójogok Photo credits	211

HELYNÉVMUTATÓ

Összeállította Havas Gyöngyvér

A. – Ausztria; B. – Belgium; Cs. – Csehország; F. – Franciaország; G. – Görögország; H. – Horvátország; Hl. – Hollandia; L. – Lengyelország; M. – Montenegró; NB. – Nagy-Britannia; No. – Németország; O. – Olaszország; R. – Románia; S. – Svájc; Sz. – Szerbia; Szlk. – Szlovákia; Szln. – Szlovénia; T. – Törökország; USA – Amerikai Egyesült Államok

m – megye

Agram → Zágráb
Altdorf (Uri kanton, S.) 97, 155
Antwerpen (B.) 110, 116–117, 130
Augsburg (Bajorország, No.) 107, 109–110
Babócsa (Somogy m.) 106, 157
Bad Stuben → Stubnyafürdő
Bajča → Bajcsa
Bajcsa (Zala m., Bajča) vár 94, 154
Bakar → Buccari
Baltimore (Maryland, USA) Walters Art Museum 35
Bécs (Wien, A.) 7, 9, 15, 16, 20, 23, 28, 31–33, 35, 42, 43, 63, 66, 67, 70, 73, 99, 106, 110, 112, 115, 117, 119–120, 121, 123–124, 129–130, 136, 138, 143, 149–150, 158–159
Bankgasse 71, 72
Café Central 69
Ferstel-palota, Ferstel-Passage 69, 71, 68
Harrach-palota 66
Herrengasse 67, 69, 76–77
Kunsthistorisches Museum 14, 26, 29, 62, 65, 117–118, 133
Löbl-bástya 70–71, 73
Löbl-Zrínyi-palota 70, 71, 72, 73, 73, 149
Orsoi-ya-rendi kolostor 73
Österreichische Nationalbibliothek 66, 68–69
Österreichisches Staatsarchiv 84
Schottenkirche 63, 70, 74, 75, 76–77, 148
Stephansdom 12–13, 14, 42
Strauchgasse 67
Traun-ház 66, 67, 76–77
Vordere Schenkenstrasse 71–72
Wiener Stadt- und Landesarchiv 64, 67, 72
Zrínyi-palota (Freyung 2. sz.) 62, 64, 65, 66, 67, 68–69, 63, 66–67, 70, 71, 72, 148
Belezná (Zala m.) 79, 81, 151
Belgrád (Sz.) 106

Berzence (Somogy m.) 106, 157
Bisamberg (Alsó-Ausztria, A.) 76
Bítov (Vötteau, Morvaország, Cs.) 133
Boroszló (Breslau, Wrocław, L.) Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego 73
Bratislava → Pozsony
Braunsberg (Alsó-Ausztria, A.) 76
Braunschweig (Alsó-Szászország, No.) 100
Breslau → Boroszló
Buccari (Bakar, H.) 16
Budapest Magyar Nemzeti Levéltár 19, 31, 18, 58, 61, 82–83, 85
Magyar Nemzeti Múzeum 25, 47, 96, 98, 101, 102, 104, 105, 111, 113, 116–117, 131
Országos Széchényi Könyvtár 10, 12–13, 22, 30, 36, 38–39, 40–41, 43, 44, 45, 50–51, 52–53, 54, 55, 56, 107, 129
Candia → Kandia
Cluj-Napoca → Kolozsvár
Comorra → Komárom
Csabar (Čabar, H.) vasbánya 16, 69
Csáktornya (Zala m., ma Čakovec, H.) 11, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 27, 30, 31–32, 46, 58, 59–61, 70–71, 96, 100, 109, 123, 137, 147–148, 156
Čabar → Csabar
Čakovec → Csáktornya
Drávadiós (Zala m., ma Orehovica, H.) 66
Drávaollár (Vullária, Zala m., ma Vularija, H.) 66
Drezda (Dresden, Szászország, No.) 112, 113
Dubrovnik → Ragúza
Eisenburg → Vasvár
Eger (Heves m., Erlau) 93
Erlau → Eger

Érsekújvár (Nyitra m., Neuhäus, ma Nové Zámky, Szlk.) 31, 101, 100–106, 111–112, 156
Essegg → Eszék
Eszék (Baranya m., Essegg, ma Osijek, H.) 33, 105, 106, 109, 111, 139, 157–158
Esztergom (Esztergom m., Gran, Ostrihom) 112, 140, 149
Felsőlendva (Vas m., ma Grad, Szln.) 59, 147
Felsőzrinyifalva → Kuršanec
Florest → Szászfenes
Forchtenstein → Fraknó
Fraknó (Sopron m., ma Forchtenstein, Burgenland, A.) 124
Burg Forchtenstein, Esterházy Privatstiftung 124, 126, 131
Frankfurt am Main (Hessen, No.) 27–28, 101, 103, 106, 110
Friuli (O.) 31
Fünfkirchen → Pécs
Garamszentbenedek (Bars m., Sankt Benedikt, ma Hronský Beňadik, Szlk.) 111
Gockern → Párkány
Grác (Graz, Stájerország, A.) 25, 30, 59, 147
Grad → Felsőlendva
Gran → Esztergom
Graz → Grác
Großsiget → Szigetvár
Großwardein → Nagyvárad
Hahót-Alsófakos (Zala m.) ferences kolostor 93
Hahót-Sárkánysziget (Zala m.) késő középkori ház 93
Heiligenkreuz (Alsó-Ausztria, A.) ciszterci apátság 71
Helmstedt (Alsó-Szászország, No.) 97, 155
Hérakleion → Kandia
Hronský Beňadik → Garamszentbenedek
Ieper → Ypern
Innsbruck (Tirol, A.) Schloss Ambras 131, 132
Isztambul (Konstantinápoly, T.) 19, 32, 99
Jena → Jéna
Jéna (Türingia, No.) 97, 155
Kakonya (Zala m.) 80–81
castellum 81, 84
Kandia (Candia, korábban Hérakleion, Kréta szigete, G.) vár 19, 99–100, 156
Kanizsa → Nagykanizsa
Kaposvár (Somogy m.) Rippl-Rónai Múzeum 78, 92, 93
Klausenburg → Kolozsvár
Kolozsvár (Kolozs m., Klausenburg, ma Cluj-Napoca, R.) 99

Komárno → Komárom
Komárom (Komárom m., Komorn, ma Komárno, Szlk.) 103
Komorn → Komárom
Konstantinápoly → Isztambul
Kotor (M.) 81, 151
Körmend (Vas m.) 112
Kőszeg (Vas m., Güns, Kisege) 92–93
Kuršanec (Felsőzrinyifalva, Zala m., ma H.) 11, 135
Legrad → Légrád
Légrad (Kőrös m., ma Legrad, H.) 18, 76–77, 81, 151
Léka (Vas m., ma Lockenhaus, Burgenland, A.) 117
Léva (Bars m., Lewenz, ma Levice, Szlk.) 111, 111–112
Levice → Léva
Lewenz → Léva
Lockenhaus → Léka
London (NB.) 6, 8, 10, 11, 108–109, 136
Maissau (Alsó-Ausztria, A.) 76
Molnári (Zala m.) 79
Monošter → Szentgotthárd
Muraszombat (Vas m., ma Murska Sobota, Szln.) 60, 147–148
Murska Sobota → Muraszombat
Mühlhausen → Nelahozes
München (Bajorország, No.) 109
Münster (Észak-Rajna-Vesztfália, No.) 19
Nagyfalu (Szabolcs m.) 37, 142
Nagykanizsa (Zala m.) 17, 31, 81, 84, 94, 99, 106, 108, 110–111, 137, 151, 154, 156–158
Nagyvárad (Bihar m., Großwardein, ma Oradea, R.) 30, 49, 54, 106
Nelahozes (Mühlhausen, Cs.) 159
Lobkowitz-gyűjtemény *borító*, 21, 114, 115, 120, 121, 123, 124, 128, 128, 129, 133
Neuhäus → Érsekújvár
Neustadt am Zeltberg → Széphalom
Neutra → Nyitra
Nitra → Nyitra
Nové Mesto pod Šiatrom → Széphalom
Nové Zámky → Érsekújvár
Novi Zrin → Zrínyi-Újvár
Nürnberg (Bajorország, No.) 30, 96, 103, 104, 109, 110, 112–113, 156–157
Nyitra (Nyitra m., Neutra, ma Nitra, Szlk.) 104, 111
Oradea → Nagyvárad
Orehovica → Drávadiós
Osijek → Eszék
Osnabrück (Alsó-Szászország, No.) 19
Ostria → Esztergom
Otočac (Otočac, H.) 104, 105, 157

Otočac → Otocsác
 Ozalj → Ozaly
 Ozaly (Zágráb m., Ozalj, H.) 59, 147–148
 Ödenburg → Sopron
 Órtilos (Somogy m.) 79, 151
 Párizs (F.) 28, 112, 124
 Párkány (Esztergom m., Gockern, ma Štúrovo, Szlk.) 100, 112
 Pécs (Baranya m., Fünfkirchen, Pečuh, Pečuj) 33, 106, 108, 140
 Pečuh → Pécs
 Pečuj → Pécs
 Pest → Budapest
 Pozsony (Pozsony m., Pressburg, ma Bratislava, Szlk.) 26, 31, 98, 104, 155
 Prága (Praha, Cs.) 28, 128
 Lobkowicz-gyűjtemény 124, 127
 Praha → Prága
 Pressburg → Pozsony
 Radkersburg (Stájerország, A.) 109
 Raguza (ma Dubrovnik, H.) 99
 Rattenberg (Tirol, A.)
 vár 73
 Raudnitz → Roudnice nad Labem
 Regensburg (Bajorország, No.) 32–33, 35, 109–110, 113, 157–158
 Róma (O.) 18, 19, 28, 137, 141
 . Pápai állam → Vatikán
 Santa Maria Maggiore 35
 Galleria Nazionale di Palazzo Barberini 15
 Rotterdam (Hl.)
 Museum Boijmans Van Beuningen 124
 Roudnice nad Labem (Raudnitz, Cs.) 115, 120, 133
 Sankt Benedikt → Garamszentbenedek
 Sankt Gotthard → Szentgotthárd
 Segesd (Somogy m.) 108, 157
 Siget → Szigetvár
 Slankamen → Szalánkemén
 Sopron (Sopron m., Ödenburg) 25, 27, 61, 142
 Stari Slankamen → Szalánkemén
 Stubenberg (Stájerország, A.) 66
 Stubnyafürdő (Turóc m., Bad Stuben, ma Turčianske Teplice, Szlk.) 35
 Štúrovo → Párkány
 Szalánkemén (Szerém m., ma Stari Slankamen, Sz.) 73, 133, 150
 Szászfenes (Kolozs m., ma Florești, R.) 30
 Szentgotthárd (Vas m., Sankt Gotthard, Monošter) 70, 112, 113, 113, 158
 Széphalom (Zemplén m., Neustadt am Zeltberg, .
 . Nové Mesto pod Šiatrom) 57
 Szigetvár (Baranya m., Großsiget, Siget) 17, 23, 81, 107, 108, 110, 139, 149, 157–158

Trakostyán (Varasd m., ma Trakošćan, H.)
 vár 118, 120
 Trakošćan → Trakostyán
 Třebíč (Trebitsch, Morvaország, Cs.)
 Muzeum Vysočiny 124, 125
 Trebitsch → Třebíč
 Triest → Trieszt
 Trieste → Trieszt
 Trieszt (Trieste, Triest, Trst, O.) 30
 Trst → Trieszt
 Turčianske Teplice → Stubnyafürdő
 Tübingen (Baden-Württemberg, No.) 97, 155
 Ulm (Bajorország, No.) 110
 Várad → Nagyvárad
 Varasd (Varasd m., Warasdin, ma Varaždin, H.) 20
 Varaždin → Varasd
 Vasvár (Vas m., Eisenburg) 100, 113, 156
 Vatikán 35, 15, 97
 Velence (Venedig, Venezia, O.) 16, 19, 20, 23, 28, 31, 44, 46, 97, 99, 109, 156
 Venedig → Velence
 Venezia → Velence
 Veszprém (Wesprim/Weißbrunn, Veszprém m.) 112
 Vötteu → Bítov
 Vularija → Drávaollár
 Vullária → Drávaollár
 Warasdin → Varasd
 Weißbrunn → Veszprém
 Wesprim → Veszprém
 Wien → Bécs
 Wittenberg (Szász-Anhalt, No.) 97, 155
 Wolfpassing (Alsó-Ausztria, A.) 76
 Wrocław → Boroszló
 Würritz (Alsó-Ausztria, A.) 76
 Ypern (Ieper, Ypres, B.) 116
 Ypres → Ypern
 Zagreb → Zágráb
 Zalaegerszeg (Zala m.)
 Göcseji Múzeum 81, 93
 Zágráb (Zágráb m., Agram, ma Zagreb, H.) 70
 Hrvatski državni arhiv (Horvát Állami Levéltár) 122
 Nacionalna i sveučilišna knjižnica (Nemzeti és Egyetemi Könyvtár) 16–17, 46
 Zrínyi-Újvár (Zala m., Novi Zrin) 30, 31, 78, 79–81, 80, 81, 82–83, 84, 85, 85, 86, 86, 89, 92, 92, 93, 95, 98, 99, 100, 111, 151–154, 156, 158
 Žitava → Zsitvatorok
 Zsitvatorok (ma Žitava, Szlk.) 19, 28

SZEMÉLYNÉVMUTATÓ

Összeállította Havas Gyöngyvér

Abensperg-Traun, Ernst graf von (1608–1668), főhadbiztos 67, 69, 76–77
 Abensperg-Traun, grófi család 67
 Alamos y Barientos, Baltasar de 44
 Ali pasa 30, 99, 102, 112
 Ammirato, Scipione 44
 Antaios, görög mitológiai alak 33
 Anteus → Antaios
 Apafi I. Mihály (1632–1690) erdélyi fejedelem (1661–1690) 31, 104
 Arany János 57, 146
 Aubry, Abraham 101, 103, 110, 112
 Bacon, Francis (1561–1626) 25
 Bánffy Gáspár 59, 147
 Bánffy György 28
 Bánffy Mária (?–1628) 59–60, 147
 Barberini, Maffeo → VIII. Orbán pápa
 Basta, Giorgio (1550–1607) 44
 Báthory Zsófia (1629–1680) 110
 Batthyány I. Ádám, gróf (1610–1659), dunántúli főkapitány 18, 19, 20, 23, 42, 137
 Batthyány II. Ferenc (1573–1625) 59, 61, 129
 Batthyány II. Kristóf (1637–1685) dunántúli főkapitány 110, 158
 Batthyány III. Boldizsár (1535 k. – 1590) 129
 Becher, Joacim 113
 Bellotto, Bernardo 62, 63, 65, 67, 149
 Bene Sándor 57
 Bernini, Giovanni Lorenzo 15
 Bethlen Gábor (1580–1629) erdélyi fejedelem (1613–1629) 19
 Binner, Peter 110
 Birken, Sigmund von 110–111, 113
 Bisaccioni, Maiolino 44
 Bitskey István 57, 145
 Block, Benjamin von 29
 Bodin, Jean 25
 Bol, Ferdinand 124
 Bonfini, Antonio 25, 139
 Bonini, Filippo Maria 44
 Bónis Ferenc 57
 Bónisné Pogány Carolina 37, 142

Bory Mihály 110
 Botero, Giovanni 44
 Bouttats, Gerard 115, 116, 119–120
 Boxhorn, Marcus Zuerius 44
 Breuner, Hans 76–77
 Buchinger, Günther 63, 64
 Busbecq (Busbequius), Aughier Gishlain de 32, 49 140, 144
 Buzási Enikő 116, 124, 131
 Camesina, Albert 64, 71, 72
 Canini, Girolamo 44
 Caraffa, Carlo della Spina (1611–1680), bécsi pápai nuncius (1658–1664) 35, 70, 103
 Cennerné → Wilhelmb Gizella, Cennerné
 Ceulen, Cornelis Janson van (1593–1661) 130
 Chantry, John 10
 Chigi, Fabio → VII. Sándor pápa
 Cicero, Marcus Tullius 45
 Colonel Jacob von Holst → Holst, Jacob von, hadmérnök
 Comenius, Johann Amos (1592–1670) 20, 33, 109, 157
 Cornelis de Vos 131
 Csáky X. István, körösszegi és adorfáni, gróf (1635–1699), országbíró 26
 Cselebi, Evlia 84, 103, 151
 D'Avancourt, tábornok, hadmérnök 110
 Daun család 133
 Davila, Enrico Caterina 44
 De Maistre, Charles → Le Maistre, Charles
 Dessewffy József, gróf 56, 57
 Dragutin, Feletár 81
 Draskovich II. Miklós, gróf (1625/1635 k. – 1687), országbíró 110, 118, 120, 158–159
 Draskovich János (1603–1648), trakostyáni, báró, gróf, horvát bán, nádor 120
 Draskovich Mária Euzébia (1630–1650) 68, 128
 Dvořák, Max 115
 Dyck, Anthonis van 115, 120, 124, 130
 Eötvös József 22
 Ernő, Habsburg főherceg 65
 Esterházy Anna Julianna, grófnő (1630–1669) 131

Esterházy Pál (1635– 1713) nádor (1681–1713) 26, 31, 33, 81, 82–83, 84, 85, 90, 110, 140, 151–152, 157
 L'Estrange, Roger 109
 II. Ferdinánd (1578–1637) német-római császár (1619–1637), magyar (1618–1637) és cseh király (1617–1637) 28
 III. Ferdinánd német-római császár, magyar király (1637–1657), cseh király 13–14, 14, 18–20, 26–27, 87, 91, 137, 153
 Ferstel, Heinrich von 67
 Fischer, Christoph 110, 157
 Flasching, Maximilian Ernst Graf von 73
 Forgách Éva, Csáky VIII. Istvánné 131
 Forgách Margit, özvegy Széchy Tamásné 61
 Francken, Fran 118
 Frangepán Ferenc, tersáti örgróf (1643–1671) 109
 Fürst, Paul (1608–1666) 104, 105, 111, 111–112, 157
 Galavics Géza 116
 Gaulli, Giovanni Battista, Il Baciccio 35
 Ghica, Gheorghe, moldvai vajda 112
 Gienger, Cosman (Cosmas), császári tanácsos, felső-ausztriai vicedomus 63, 74, 75, 149
 Gilbertus, Sheldon, Canterbury érseke 11, 136
 Gilbert Sheldon → Gilbertus, Sheldon
 Göes, Johann, császári követ 99
 Gramond, Barthélemy de 44
 Grotius, Hugo (1583–1645) 25, 44
 Guicciardini, Francesco (1483–1540) 25, 44
 Gusztáv Adolf, svéd király 107, 109, 157
 Hannas, Marc Antoni 110
 Harrach, Karl von 76–77
 Harrer, Paul 66
 Hartlib, Samuel (1600–1662) 33
 Hausner Gábor 71, 123, 128
 Heberstein, Maria Theresia von 130, 131
 Heinz, Günther 131
 Herdt, Jan de (1620 k. – 1672 után) 117, 119, 124, 125
 Hoher, Johann Paul 113
 Hoeche, Jan van den 14
 Hoefnagel, Jakob 63, 66
 Hoffmann, Johann 96, 99, 106, 108, 109, 111–112, 156, 158
 Hohenlohe, Wolfgang von, tábornok 32, 106, 110–111, 113, 140, 157–158
 Holl Imre 92–94
 Holst, Jacob von, hadmérnök, ezredes 85, 85, 152
 Horatius, Quintus Flaccus 15, 17, 137
 Hrenkó Pál 81

Huber, Joseph Daniel von 67, 67
 Hunyadi János (1407 k. – 1456) 34, 52, 54, 141
 Istvánffy Miklós, báró (1538–1615) 25, 139
 Jankovich Miklós 57
 János Fülöp mainzi érsek → Schönborn, Johann Philipp von
 II. János György (1613–1680) szász választófejedelelem (1656–1680) 98
 III. János György (1647–1691) szász választófejedelelem (1680–1691) 109
 Julius Caesar 109, 157
 Kakas Anna 71
 Kállai Attila 80
 Kálnoki Gyöngyösy Márton 91
 I. Károly angol király 124
 Károly József főherceg 131, 132, 133
 Kasztrióta György (1403–1468) albán fejedelem 34, 141
 Kazinczy Ferenc 56, 57
 Kazinczy Gábor 37, 38–39, 142
 Kecskés Pál 81
 Kéry Anna Zsófia 124, 126
 Klaniczay Tibor 57
 Kneller, Gottfried 26
 Koháry István, csábrági és szitnyai, báró (1616–1664), Hont vármegye főispánja (1661–1664) 112
 Költő László 79, 89, 151
 Köprülü, Ahmed (1635 k. – 1676), nagyvezír 30, 31, 99, 100, 105–106, 112, 113
 Köprülü, Mehmed (1575/1583– 661), nagyvezír 27, 99
 Kövér György 28
 La Rochefoucauld, François de 57, 145
 Lamberg Katalin Mária osztrák grófnő (1665–1715) 73, 133, 159
 I. László, szent, magyar király (1077–1095) 12–13, 14–16, 30, 42, 136
 Le Maistre, Charles (1618–1688), abbé 70, 119
 Lerch, Johann Martin 85, 85
 I. Lipót (1640–1705) német-római császár (1658–1705), magyar (1655–1705) és cseh király (1656–1705) 25, 25, 27–28, 29, 30–33, 70, 71, 99, 109, 112–113, 117–119, 128, 159
 Lipót Vilmos osztrák főherceg (1614–1662) 28, 117
 Lippay György, zombori, gróf (1600–1666), esztergomi primás-érsek (1642–1666) 25, 34, 140
 Lipsius, Justus (1547–1606) 25
 Livius, Titus 24, 139
 Lobkowitz család 124, 129, 133, 159
 Lobkowitz-Poppel Éva (1685/90–1740) 129
 Lobkowitz, Wenzel Eusebius (1609–1677) herceg 21, 129

Lobkowitz, Vojtěch, Zdeněk, herceg (1568–1628) 129
 Lochner, Christoph (1632–1676) 99, 156
 Lottini, Giovanni Francesco 44
 Löbl, Hans Christoph von, báró (1578–1638), a Haditanács elnöke (1630–1632), Bécs városparancsnoka, a városi gárda őrnagya 70, 129, 129, 150
 Löbl, Johann Christoph → Löbl, Hans Christoph
 Löbl Margit 129
 Löbl, Maria Sophia → Löbl Mária Zsófia
 Löbl Mária Zsófia (1630 k. – 1676) 70, 122, 123, 128, 128–130, 133, 150, 159
 Lucchese, Filiberto 67
 Machiavelli, Niccolò 25, 44, 48, 57, 143
 Malvezzi, Virgilio 25, 44, 46, 139
 Mária Anna főhercegnő 129
 Mária Leopoldina (1632–1649) német-római császárné, magyar királyné 129, 133, 159
 Maria, Ferdinand (1636–1679), bajor választófejedelelem (1651–1679) 98, 110
 Markó Árpád 57
 Matějka, Bohumil 115
 Mathieu, Pierre 44
 Mátray Gábor 37
 I. Mátyás (1443–1490) magyar király (1458–1490) 25, 40–42, 48–49, 50–51, 52, 54–55, 92, 144, 154
 Mazarin, Jules bíboros 30
 Medici-család 131
 Mednyánszky Jónás 27
 Megyeri Zsigmond 39–40, 40–41, 43
 IV. Mehmed (1642–1693) szultán (1648–1687) 100, 156
 Meyssens, Cornelis 120
 Miglio, Carlo 69
 II. Miksa (1527–1576) német-római császár, magyar és cseh király (1564–1576) 65
 M. I. O. mester 82–83, 85
 IV. Mohamed → IV. Mehmed
 Montecuccoli, Raimondo, gróf (1609–1680), tábornagy 31, 32, 57, 84, 84, 85, 112, 113, 113, 152
 Nádasdy Ferenc (1621–1671) országbíró (1664–1671) 25–26, 28, 105, 110, 117, 158
 Nádasdy Tamás nádor 65, 149
 Negri, Antonio 109
 Négyesi Lajos 79
 VIII. Orbán pápa (1623–1644), Maffeo Barberini (1568–1644) 15, 15, 16–17, 137
 Ortelius, Hieronymus 30, 103
 Ottendorf, Henrik 113
 Padányi József 79
 Pálffy Géza 64, 76–77

Pascal, Blaise 57, 145
 Passini, Johann Nepomuk (1789–1874) 67, 68–69
 Patatics Anna 61, 148
 Pázmány Péter (1570–1637) esztergomi primás-érsek (1616–1637), bíboros (1629–1637) 15
 Perjés Géza 57
 Pernštejn, Polyxena (1567–1642) 129
 Pethő Gergely gersei, varasdi alispán 58, 60–61, 61, 148
 Pethő János komáromi kapitány 65, 149
 Pfleger, Johann (1614–1666) 104
 Piccini, Giacomo 23, 138
 II. Pius pápa (1458–1464) 34, 141
 Planck, Johann 25
 Plinius 24, 139
 Pogány Carolina → Bónisné Pogány Carolina
 Porcia, Johann Ferdinand von (1605–1665), velencei követ 27, 30–31
 Pramer, Seifrid 74–75
 Priorato, Galeazzo Gualdo (1606–1678) 44, 117, 119, 120, 158
 Puchaim, Adolf von, komáromi főkapitány 103
 Raidl, Sebastian 74–75
 II. Rákóczi Ferenc (1676–1735) erdélyi fejedelem (1704–1711) 22, 138
 I. Rákóczi György (1593–1648) erdélyi fejedelem (1630–1648) 18–19
 II. Rákóczi György (1621 –1660) erdélyi fejedelem (1648–1660) 20, 27–28, 30, 48–49, 99, 144
 Rákóczi László, gróf (1633 k. – 1664) 26, 27
 Ráttkay Anna Katharina 70, 129, 149, 150
 Ráttkay György zágrábi kanonok 128
 Reniger, Simon, konstantinápolyi követ 28, 31, 99
 Richelieu, Armand Jean du Plessis de, bíboros 25, 139
 Rohan, Henri duc de 44
 Rosenberg, Eva (1537–1591) 129
 Rosenberg, Wilhelm (1532–1592) 129
 Rubens, Peter Paul (1577–1640) 7, 9, 115–116, 119–120, 130
 Rucsics János 28
 Rudolf, Habsburg főherceg 65
 Sadeler, Tobias 122, 123
 Sándor, Nagy, makedón király 107, 109, 157
 VII. Sándor pápa (1655–1667), Fabio Chigi (1599–1667) 6, 8, 34, 35, 35, 141
 Sandrart, Jacob von (1630–1708) *hátsó borító*, 103, 112, 113
 Sansovino, Francesco 44
 Schneckeneither (Schneckenreuther), Erasmus 63

Schnitzer, Lucas (1600–1671) 30, 104, 111, 112
 Schönborn, Johann Philipp von, mainzi érsek (1647–1673) 26, 27–28, 31–34, 35, 48–49, 98, 100, 139–140
 Schröder, Wilhelm 113
 Schwaiger, Franz 119
 Seneca, Lucius Annaeus 24, 139
 Serlin, Wilhelm 106, 112
 Silhon, Jean de 25, 44, 139
 Siri, Vittorio 23, 138
 Sommer, Matthias van 113
 Sommerville, John 124, 131
 Souches, Raduit 99, 111, 111–112, 156, 158
 Stanislavovich, Filep (Fülöp), trákiai és bulgáriai püspök 18, 19, 137
 Steen, Frans van der (1625 k. – 1672) 117, 119–120
 Strozzi, Peter (1626–1664), császári hadvezér 110–111, 158
 Subarich, Georgius 22, 23, 137
 Sustermans, Cornelis (1600 k. – 1670 k.) 128, 129, 130, 131, 132, 133, 159
 Sustermans, Frans 130
 Sustermans, Jan 130
 Sustermans, Justus 130–131
 Suttinger, Daniel 71–72, 72, 73, 73, 150
 Széchenyi István, gróf 22, 138
 Széchy Károly (1848–1906) 59, 61, 70, 128, 147
 Széchy Magdolna 60, 147
 Széchy Miklós 60
 Széchy Tamás 59, 61, 147
 II. Szelim (1524–1574) szultán (1566–1574) 33
 Szkander bég → Kasztrióta György
 I. Szulejmán, szultán (1520–1566) 84, 151
 Tacitus, Publius Cornelius 24, 43–45, 46, 57, 139, 143
 Tencalla, Giovanni Pietro 67
 Terézia Mária Jozefa főhercegnő 131
 Thomas, Jan (1617–1678) *borító*, 7, 9, 114, 115–120, 159
 Thurzó György 59, 61
 Thurzó Imre 59, 61
 Tollus, Jacopus (1633–1696) 11, 17, 137
 Toorenvliet, Jacob 120
 Traun, Catharina Ursula von 76–77
 Traun gróf, császári főhadbiztos 66
 Turenne, Henri de La Tour d’Auvergne-Bouillon de, marsall, francia hadvezér 32
 Vándor László 86
 Varga Máté 78, 79, 92, 93, 151
 Vegetius, Publius Flavius 24, 139
 Vitnyédy István 25, 27, 35, 37, 142
 Waeyen, Otto van der 124
 Waldendorf, Walderich von, birodalmi vice-

kancellár 31
 Waldstein, Franz Augustin von, gróf 124, 125
 Welhöffer, Elias (1642–1681) 103, 107, 109, 157
 Wesselényi Ferenc, gróf (1605–1667), nádor (1655–1667) 23, 25, 26, 31, 34, 35, 105, 110, 140, 158
 Widemann, Elias 47, 99, 129, 155
 Wilder, Georg Christian (1797–1855) 67, 68–69
 Wilhelmb Gizella, Cennerné 115, 120, 122–124
 Willading, Johann 113
 Wlassim, Maximilian Ernst 133
 Wolfgang, Georg Andreas 106
 Wolmuet (Wohlmuth), Bonifaz (1500 k. – 1579) 63–64, 64, 149
 Wrangel, Carl Gustaf (1613–1676), svéd hadvezér 32
 Zeiler, Martin (1589–1661) 104
 Zimmermann, Martin 105, 106, 112
 Zrínyi Ádám, gróf (1662–1691), Légrad és a Muraköz főkapitánya 70–72, 72, 73, 120, 121, 122, 123–124, 127, 128, 133, 150, 159
 Zrínyi Dorottya, grófnő (1550–1620) 129
 Zrínyi IV. György, gróf (1549–1603), tárnokmester 65, 66, 74–77, 94, 149, 154
 Zrínyi V. György, gróf (1599–1626) horvát bán (1622–1626) 13, 58, 59–60, 61, 147–148
 Zrínyi Ilona (1643/1652 – 1703) grófnő, 73
 Zrínyi IV. János Antal, gróf (1650–1703) 73, 128
 Zrínyi Mária Katalin grófnő 73
 Zrínyi IV. Miklós, gróf (1508–1566) horvát bán (1542–1556) 17, 23, 63–65, 107, 108–109, 129, 149
 Zrínyi V. Miklós, gróf (1559–1605) 65–66, 74–75, 76–77, 149
 Zrínyi VI. Miklós, gróf (1580-as évek – 1625), dunántúli főkapitány (1608–1625) 59, 66, 147
 Zrínyi VII. Miklós, államférfi, költő, hadvezér, gróf (1620–1664), horvát bán (1647–1664) *borító*, *hátsó borító*, 6–9, 10, 11, 12–13, 16–17, 18, 19, 20, 22, 22–28, 25, 30, 31–35, 37, 38–39, 39–42, 43, 44–46, 46–47, 47–52, 54–55, 57, 59, 61, 66, 68, 70, 71, 72, 76–77, 81, 84, 96, 98, 99–100, 102, 103–104, 106, 107, 108–110, 114, 115–116, 116, 117, 118–120, 122–123, 128–129, 136–145, 147–149, 151, 156–159
 Zrínyi IV. Péter, gróf (1621–1671), horvát bán (1665–1670) 13, 23, 35, 66, 104, 105–106, 109, 110, 119, 122, 124, 128, 129, 141, 149, 156, 159

FOTÓJOGOK | PHOTO CREDITS

© Baltimore, Maryland, Walters Art Museum, Acquired by Henry Walters with the Massarenti Collection, 1902 35
 © Bécs, Kunsthistorisches Museum Vienna 14, 26, 29, 62, 65, 133
 © Bécs, Österreichische Nationalbibliothek Vienna 66, 68–69
 © Bécs, Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv 84
 © Bécs, Wiener Stadt- und Landesarchiv, WStLA, Kartographische Sammlung 64, 67, 72
 © Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum 25, 30, 47, 96, 98, 101, 102, 104, 105, 108, 111, 113, 116, 117
 © Budapest, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára 18, 58, 61, 82–83
 © Budapest, Országos Széchényi Könyvtár 10, 13, 22, 37, 38–39, 41, 43, 44, 45, 50–51, 52–53, 54–55, 56, 107, 129
 © Fraknó, Esterházy Privatstiftung, Forchtenstein Castle – Esterházy Ancestral Gallery 126
 © Herberstein, private collection 131
 © Kaposvár, Rippl-Rónai Múzeum 78, 92, 93
 © Nelahozes, Lobkowicz Collections, Nelahozes Castle, Czech Republic / Bridgeman Images 3, 20, 114, 121, 127, 128
 © Rome, Galleria Nazionale d’Arte Antica. © 2014 DeAgostini Picture Library / Scala, Florence 15
 © Trakostyán, Castle Trakošćan 118
 © Třebíč, Muzeum Vysočiny 125
 © Wrocław, Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego / The University Library in Wrocław 73
 © Zágráb, Croatian State Archives, Zagreb 122
 © Zágráb, National and University Library in Zagreb 17, 46